

Cirkulära möbler tillsammans

Förstudierapport 2023

Rapporten har tagits fram av Göteborgsregionen (GR) i samarbete med nätverket Cirkulär kommun. Arbetet har finansierats med stöd av delregionala utvecklingsmedel från Västra Götalandsregionen.

Göteborgsregionen (GR) består av 13 kommuner som har valt att jobba tillsammans. Vi driver utvecklingsprojekt, har myndighetsuppdrag, forskar, ordnar utbildningar och är storstadsregionens röst i Västsverige, bland mycket annat. I våra nätverk träffas politiker och tjänstepersoner för att utbyta erfarenheter, bolla idéer och besluta om gemensamma satsningar. Allt för att regionens en miljon invånare ska få ett så bra liv som möjligt.

Göteborgsregionen 2023
Avdelningen miljö och samhällsbyggnad
Box 5073, 402 22 Göteborg
gr@goteborgsregionen.se
www.goteborgsregionen.se

GÖTEBORGS
REGIONEN

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

CIRKULÄR KOMMUN

SCIENCE
PARK
BORÅS

Innehåll

Bakgrund och förutsättningar	4
Förstudiens syfte	5
Nätverksforum för samverkan kring cirkulär möbelhantering inom Västra Götaland	5
Metodik	6
Nuläge i Göteborgsregionen	7
Aktuella utmaningar.....	8
Exempel från pågående återbruksarbete	9
Samverkansscenarier	11
Juridisk bedömning av scenarier	11
Möjliga samverkansområden för cirkulära flöden av möbler	13
Regionala överenskommelser	14
Gemensam IT-plattform för delande/integrera olika IT-system med varandra....	15
Gemensamma lagerhubbar	17
Gemensamma logistiklösningar	17
Gemensamma rekonditioneringsmöjligheter	17
Dela samordnartjänst mellan kommuner	18
Slutsatser och rekommendationer	18
Referenser	21
Bilaga: Promemoria om juridiska förutsättningar för kommunal samverkan med cirkulära möbelflöden	22

Bakgrund och förutsättningar

Vi konsumerar långt bortom vad vår planet klarar av. Vår ökade resursförbrukning syns inte minst på ökade mängder avfall. Offentliga aktörer har en viktig roll att agera föredömligt och främja cirkulära flöden och affärsmodeller för att skapa ett mer resurseffektivt samhälle.

De senaste åren har svenskars konsumtion av möbler, hushållsartiklar och underhåll (av bostaden) stegrat drastiskt. Mellan 2012 och 2022 ökade konsumtionen av dessa produkter med 49 procent (Hagberg et al, 2023). Samtidigt uppskattas det att offentlig verksamhet och företag tillsammans kasserar 330 000 ton möbler per år, 500 000 ton om vi räknar in privatpersoner (Bolin et al, 2017).

Att vi behöver gå från en linjär till en cirkulär ekonomi med ökat återbruk och en etablering av cirkulära system är tydligt och en målsättning för samtliga offentliga organisationer inom Västra Götaland (Västra Götalandsregionen (VGR), 2021). Detta återspeglas också i Göteborgsregionens avfallsplan 2030 - Göteborgsregionen minskar avfallet som lyfter behovet av att system för återanvändning utvecklas (Göteborgsregionen (GR), 2021). Systemen kan vara en kombination av att återanvända inom kommunens verksamheter och samtidigt kunna köpa in och sälja av andrahandsprodukter. Inte minst drivs frågan hårt från EU som med den europeiska gröna given kommer med en rad lagar och regler som styr mot en cirkulär omställning.

Agenda 2030 mål 12. Hållbar konsumtion och produktion lyfter förutom miljö fördelar även fram sociala och ekonomiska fördelar såsom ökad konkurrenskraft, tillväxt på såväl den lokala som globala marknaden, ökad sysselsättning, förbättrad hälsa och minskad fattigdom. Omställning till en hållbar konsumtion och produktion av varor är en nödvändighet för att minska vår negativa påverkan på klimat, miljö och människors hälsa.

Klimat 2030:s fokusområde ”Förnybara och resurseffektiva produkter och tjänster” och Kommunernas klimatlöften pekar ut möbler som en resurskrävande vara inom offentlig konsumtion och därför viktig att skapa cirkulära system för. Under 2022 antog nio av GR-kommunerna Kommunernas klimatlöfte 10; *Vi använder cirkulära möbler under 2022*. Det löftet innebär att kommunen åtog sig att inreda med minst 20 procent cirkulära möbler (mätt i antal eller kostnad) i kommunens organisation (VGR, 2022a, 2023).

På marknaden utvecklas det många olika lösningar och tjänster som möjliggör cirkulära flöden av möbler exempelvis digitala delningsplattformar, återbrukstjänster, rekonditionering, lagring och inventeringslösningar. Flera kommuner och andra aktörer har börjat efterfråga och nyttja dessa lösningar för att öka återbruksgraden och undvika att fullt fungerande möbler kasseras i onödan. Detta har resulterat i både miljömässiga och ekonomiska besparingar.

Förstudiens syfte

Behovet av att hitta gemensamma system för återbruk av möbler omnämns i GR:s avfallsplan och har varit på agendan i avfallsnätverk inom GR. Slutsatserna från en workshop med upphandlare och miljöstrateger våren 2022 på tema cirkulära möbler som anordnades av GR och nätverket Cirkulär kommun utmynnade i initiativ till en förstudie. Det finns aktörer som utrett frågan och flera goda exempel från pågående arbete med cirkulära möbelflöden, både i regionen och i andra delar av Sverige, som behöver ligga till grund för ett fortsatt arbete.

Den här förstudien syftar till att utforska förutsättningarna för att skapa gemensamma system för återbruk av möbler mellan kommuner inom Göteborgsregionen. Det finns ett behov av att påskynda processen att få fler kommuner att öka återbruket av möbler internt men också att gemensamt möjliggöra att cirkulera möbler mellan kommuner för att nå skalfördelar. Förstudiens resultat kan fungera som underlag för att ta nästa steg.

Nätverksforum för samverkan kring cirkulär möbelhantering inom Västra Götaland

Västra Götalandsregionen (VGR) och flertalet kommuner har, eller arbetar för att implementera, ett system och ett strukturerat arbetssätt för en cirkulär möbelhantering. Under hösten 2021 initierade VGR ett nätverksforum för samverkan kring Cirkulär möbelhantering inom Västra Götaland eftersom man såg ett värde av ett etablerat samarbete inom regionen. Inte minst för att nå en ökad återbruksgrad men också avseende transporter och lager som blir nyckelkomponenter för ett maximerat återbruk och en maximerad effekt. Inom nätverket och den rapport som följde identifierades ett antal samarbetsområden samt hinder och möjligheter med ett etablerat samarbete (VGR, 2022b).

Samarbetsområden

- Ett öppet flöde med återbrukbara möbler mellan kommuner och mellan kommuner och VGR
- Informera om stora kommande möbelbehov eller stora avyttringar över organisationsgränser
- Ett gemensamt IT-stöd för den cirkulära möbelhanteringen i Västra Götaland
- Nyttja arbetsmarknadsprogram över kommungränser i kombination med möbelhantering.
- Transport och lager

Urval av hinder och möjligheter som identifierades

Möjligheter:

- Lättare att möta specifikt möbelbehov.
- Anskaffningskostnader minskar och miljöeffekten blir större
- Gemensamt IT-system - enkelt att se tillgängliga möbler och enkelt att dela. Kan hjälpa till att överbrygga affärslegala hinder
- Dela på resurser

Hinder

- Får vi? Det kan finnas juridiska hinder.
- Skapa en organisering som kan hantera nivån på samordning, måste bygga på frivillighet och ett skalbart resultat
- Risk att man inte vill ge bort sina möbler till andra verksamheter och i stället hamstrar.

I diskussioner och i den rapport som följde identifierades vad som krävs för att ta nästa steg. Det handlade om att skapa en process inom varje kommun för att förstå nuläge och prioritering, att föra fördjupade diskussioner, prövning ur affärsjuridiska perspektiv, behov av inventering av vilka kommuner som har lager och transportlösningar idag och identifiera vem som ansvarar för en fortsatt process. Flera av deltagarna förordade delregionalt samarbete som ett första steg.

Förstudien bygger vidare på slutsatserna från VGR:s nätverksforum med inventering av lager och transportlösningar, fördjupade diskussioner inom delregionen och juridiska prövningar av samverkansscenarier.

Metodik

Förstudien genomfördes under våren 2023 i samarbete mellan GR och nätverket Cirkulär kommun med tre träffar för kommunrepresentanter som på olika sätt arbetade med cirkulära flöden i den egna kommunen. Två träffar genomfördes digitalt med syfte att stämma av pågående arbete och fånga in deltagarnas erfarenheter och inspel till förstudien. En träff genomfördes som studiebesök på VGR:s då nystartade verksamhet Åter i bruk.

Utöver träffarna har 11 av 13 GR-kommuner svarat på en enkät som inventerade nuläge inom respektive kommun med frågor om befintliga lösningar för att få till ett återbruk för möbler, och inom vilka frågor det finns intresse att påbörja ett arbete. De tjänstepersoner som bidrog till förstudiens slutsatser arbetade i kommunerna Alingsås, Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Mölndal, Lilla Edet, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö.

Förslag till nästa steg i arbetet i kapitlet *Slutsatser och rekommendationer* hämtades in under en workshop tillsammans med avfallsplanegruppen och inbjudna kollegor från GR-kommunerna som arbetade med bland annat upphandling.

Projektledarna från GR och nätverket Cirkulär kommun har under arbetets gång varit i kontakt med juridiskt sakkunniga på SKR, Adda och GR. Därtill har dialog förts med några av de aktörer på marknaden som erbjuder digitala delningsplattformar och som redan verkar i delar av regionen.

Nuläge i Göteborgsregionen

Kommunerna inom Göteborgsregionen har olika förutsättningar och möjligheter att arbeta med återbruk av möbler inom den egna organisationen. En inventering av nuläge i delregionen visar att kommunerna har kommit olika långt i processen. 11 av 13 GR-kommuner deltog i en enkät som skickades ut våren 2023 och resultatet presenteras nedan. Frågorna handlade om vilka lösningar som finns på plats idag och vilka de största utmaningarna för att cirkulera möbler internt var.

Flera kommuner har påbörjat ett systematiskt arbetssätt för att se till att möbler återbrukas inom organisationen. Göteborg, Härryda, Lerum och Partille har digitala lösningar för att synliggöra vilka möbler som finns tillgängliga för återbruk inom den egna organisationen. Bland lösningarna finns upphandlade digitala återbruksplattformar som Sajkla, Palats och Loopfront. Det finns också ett par exempel på att kommunens intranät används för att förmedla möbler mellan verksamheter, som i Mölndal och Kungälv. Merparten av de kommuner som idag inte har en IT-lösning på plats är intresserade av eller har börjat undersöka möjligheterna att få en plattform på plats.

Göteborg, Härryda, Partille och Mölndal har tillgång till mellanlagring av möbler som ska återbrukas i varierande omfattning. Flera av dessa kommuner vittnar om att det är stora mängder möbler som finns i lager. Två kommuner håller på att undersöka lagringsmöjligheter för återbrukade möbler. I enkätsvaren framkommer det exempel på tillfälliga lösningar eller att möbler förvaras på lite olika ställen i den egna kommunen.

Kommuner med ett internt återbruk av möbler har tagit till olika lösningar för att transportera möblerna mellan verksamheterna. Göteborg använder sig av Stadens bud, Mölndal av tekniska förvaltningen och Härryda av arbetsmarknadsenheten, men utreder också om transporten kan läggas på vaktmästeriet. Kommuner vittnar om att fria leveranser eller en låg schablonkostnad har varit ett sätt att öka efterfrågan på återbrukade alternativ initialt. Ska verksamheten bära sig ekonomiskt kan det dock innebära en utmaning att erbjuda fria leveranser i längden.

Härryda, Mölndal och Partille har idag intern verksamhet som sköter möbeltvätt och enklare renovering. Ytterligare tre kommuner undersöker möjligheten med att förlägga den typ av verksamhet internt. Flera kommuner har även upphandlade leverantörer för rekonditionering av möbler som kan nyttjas för komplexare renovering eller större volymer.

Hur mycket cirkulerar vi redan inom GR och i andra delar av Sverige?

- Härryda har återbrukat 1000 möbler sitt första år som ersatte nyköp för ca 570 000 kr.
- Lerum har ersatt nyinköp för mellan 600 000- 1,2 Mkr per år
- Göteborgs TAGE har på 10 år förmedlat 33 000 föremål. Minskat nyinköpen med 65 Mkr och minskat CO2 med 1600 ton
- Falköping cirkulerade 2890 möbler under 2022
- Vårgårda har sparat 1,8 Mkr under 3 år på att återanvända istället för att köpa nytt.
- I Hjo har ca 200 möbler bytt ägare mellan mars-november 2022

Aktuella utmaningar

GR-kommunerna som svarade på enkäten upplever utmaningar med att få till ett effektivt och storskaligt återbruk av möbler. Några av de utmaningar som identifierats följer i detta avsnitt.

En utmaning flera kommuner ser är att implementera det nya arbetssättet, få till en systematik och ett effektivt flöde där organisationen lämnar möbler, men också efterfrågar begagnat istället för nytt. Att matcha utbud och efterfrågan på återbruket kan vara en utmaning, speciellt i mindre kommuner. Vissa typer av möbler, som exempelvis skolmöbler är anpassade för åldern på en specifik elevgrupp. Bristen på ett standardiserat möbelinköp är en utmaning för återbruket, fler av samma är enklare att cirkulera än enstaka stolar.

Det handlar också om en kultur- och beteendeförändring inom organisationerna. Flera kommuner som är igång med ett internt återbruk ser utmaningar med att nå ut med arbetssättet till kommunens alla förvaltningar, verksamheter och bolag. Det finns behov av att sätta kommunövergripande rutiner för att få till ett fungerande återbruk inklusive ansvarsfördelning mellan förvaltningar. En kommun pekar på ett decentraliserat ägandeskap av möbler som bidrar till att det blir otydligt vilken verksamhet som ska ta på sig ansvar och kostnad för att driva en intern cirkulation av möbler.

Mindre kommuner pekar på utmaningen med att skapa resurser för att samordna arbetet med återbruk i en ansträngd ekonomi med tids- och personalbrist. Att visa på den ekonomiska besparingen av återbruksverksamheten kan vara svårt då det finns många dolda kostnader inom möbelhanteringen; anställdas tid som läggs på inredning, felköp av möbler, möbelföretagens inredningstjänst som är inbakad i möbelkostnaden samt lagerhållning i olika förråd och utrymmen.

Vissa kommuner kommer inte vidare i arbetet för det saknas interna lager- och transportlösningar. En kommun som redan har en transportlösning på plats pekar på

utmaningar med att få ner leveranstiden för återbrukade möbler som upplevs lång i jämförelse med leveranstiderna som erbjuds av möbelföretag.

Exempel från pågående återbruksarbete

Trollhättans stads förstudie Återbruk, inredning och inventarier

- Förslaget innebär i korthet en central samordning/styrning av möbelval, hantering, transporter och avyttring av möbler.
- Förslaget beskriver även vilket ansvar olika delar av organisationen har för att genomföra detta uppdrag.
- En ny tjänst som möbelsamordnare och anskaffning av en lokal för mellanlager av möbler föreslås.
- En viktig del är en digital återbrukssajt för att marknadsföra de möbler som finns tillgängliga för återbruk.

Förstudien nås via länken [forstudie-aterbruk-i-trollhattan-23-01-25.pdf](#)

Härryda kommuns steg mot ett cirkulärt möbelflöde

- Förstudie och strategi för cirkulära möbler
- Ramavtal på cirkulära möbler (renovering, återbruk, avyttring)
- Riktlinjer vid behov av möbler
- Standardiserat utbud av nya möbler
- Digitalplattform för att synliggöra och dela möbler internt
- Möbellager och logistik
- Vård och enklare renovering genom arbetsmarknadsenheten
- Samordnare för inköp av möbler

Läs mer om Härrydas arbete med cirkulära möbler i artikeln [Satsning på cirkulära möbler ger mervärde i Härryda - \(scienceparkboras.se\)](#)

Design med omtanke i Falköpings kommun

Genom upphandling av två nya tjänster har kommunen grundat för att skapa cirkulära möbelflöden som skapar hållbarhet och sparar pengar under lång tid framöver. Det handlar dels om en inredningsarkitekt som koordinerar och omdesignar kommunala ytor med återbrukad inredning, dels om ett avtal med en lokal möbeltapetsör som hjälper till med att klä om, måla och återuppliva gamla möbler.

Läs mer om Falköpings arbete i artikeln [Design med omtanke när Falköping möblerar cirkulärt - \(scienceparkboras.se\)](#)

Göteborgs stads möbelguide

Göteborgs stad har tagit fram en möbelguide som beskriver en prioriteringsordning för att skaffa och avveckla möbler, samt vad det är bra att tänka på gällande material.

Möbelguiden är under uppbyggnad och behöver kompletteras med praktisk och fördjupad information, uppföljningsrutiner, avtal med mera.

Läs mer om möbelguiden via länken [Möbelguiden+Göteborgs+stad.pdf \(goteborg.se\)](#)

Ekonomiska modeller

Att låta möblerna cirkulera utan kostnad internt inom organisationen kan vara ett sätt att få i gång nya cirkulära beteenden. På sikt kan det vara bra om verksamheten kan finansiera sig själv genom att ta ut en låg kostnad på möblerna. Dels för att höja värdet på återbrukade produkter, som oftast är av bättre kvalitet än många nya, och för att undvika att möbler lättvindigt plockas ut och transporteras.

Möjliga sätt att finansiera återbruksverksamhet:

- Göteborg leasar möbler internt, en avgift läggs på för att finansiera TAGE som idag innebär att verksamheterna kostnadsfritt kan få återbrukade möbler och transporter.
- Härryda och Trollhättan har en övergripande budget som slås ut på alla verksamheter, kommunen ses som en förvaltning och möbler cirkulerar gratis mellan verksamheter.
- Vänersborg och VGR tar ut ett pris på möbler som återbrukas, detta ligger generellt på hälften av det möblerna säljs för på begagnat marknaden.
- Mellan organisationer: Göteborg Stad och Göteborgs Universitet har i sitt avtal kommit överens om att det är gratis att dela möbler mellan organisationerna.
- I Eskilstuna lägger man en avgift på nyinköp på 13 procent för att finansiera sitt återbrukssystem.

Hållbar avyttring

I Göteborg cirkulerar 75 procent av möblerna inom staden. Det finns en auktionstjänst för att hantera de resterande 25 procent av möblerna. Det finns aktörer som har intresse av att få trasiga möbler för att reparera inom ramen för deras verksamhet och därmed vara en del av en cirkulär avveckling. Kriminalvården är ett exempel på en sådan aktör.

En annan möjlighet är att sälja möbler till företag. Vissa digitala plattformar har funktionen auktion med budgivning bland upphandlade aktörer.

VGR:s återbrukssatsning Åter i Bruk monterar isär och återbrukar olika komponenter på möbler de inte längre finns någon efterfrågan på. Många komponenter är idag dyra och att ta tillvara på delarna är bättre än att skrota hela möblerna vilket är det som oftast händer idag.

Möjliga steg för en hållbar avyttring

1. Skänk till kommun
2. Skänk till återbruksaktörer (kriminalvården, skolverksamheter som reparerar möbler i undervisningen m.m.)
3. Skänk till aktörer som vill omhänderta möblerna

Samverkansscenarier

Inom ramen för förstudien sammanställdes olika möjliga scenarier för en utvecklad samverkan mellan kommuner. Det var framför allt ett scenario där kommuner får tillgång till varandras återbrukbara möbler via digitala plattformar/marknadsplatser som var intressant för kommunerna. Det kan vara ett första steg där samarbetet utökas över tid, och vid behov, till att innefatta fler samverkansområden som exempelvis gemensam transportlösning, mellanlagring och samordningstjänster. Ett mer omfattande samarbete kan vara relevant för närliggande mindre kommuner och skapa kluster som delar på olika lösningar och tjänster.

Scenario 1.

Sex kommuner inom Göteborgsregionen har ingått ett samarbete där man delar möbler mellan varandra. I dagsläget cirkulerar mellan 500-5000 möbler om året beroende på kommunens storlek och förändrade inredningsbehov. När möblerna funnits tillgängliga på kommunens interna plattform/möbelbibliotek i tre månader och de inte efterfrågats blir möblerna tillgänglig för de fem andra kommunerna som då har möjlighet att boka möblerna till sina verksamheter. Genom plattformen kan man få statistik över hur utbytet mellan kommuner ser ut för att se att det är en jämn fördelning av cirkulerade möbler mellan kommunerna.

Scenario 2.

Tre mindre kommuner har svårt att få till ett resurseffektivt återbruk på egen hand. Genom att dela på en möbelsamordnare, en digital delningsplattform/möbelbibliotek, ett lager och transportlösningar har de möjlighet att ta tillvara och återbruka möbler istället för att kassera dem.

Juridisk bedömning av scenarier

En juridisk bedömning eller prövning av gemensamt återbruk av möbler mellan kommuner är ett viktigt steg för att därefter kunna ta beslut och exempelvis efterfråga tekniska lösningar. Förstudien innehåller slutsatser från genomförda bedömningar samt inspel från sakkunniga på SKR och Adda.

Juridiska ramar för återbruk av möbler

För avfallsområdet finns det en omfattande gemensam EU-lagstiftning. För att tydliggöra vad vi behöver prioritera och sträva efter i Europa finns avfallshierarkin, som är gemensam för hela EU. Avfallshierarkin, eller avfallstrappan som den också kallas, visar prioritetsordningen för lagstiftningen och insatser inom avfallsområdet. Kommunerna inom Göteborgsregionen strävar efter att flytta avfallet uppåt i avfallstrappan i enlighet med EU:s avfallshierarki. Det avfall som inte kan förebyggas, ska återanvändas, materialåtervinnas och i sista hand energiåtervinnas (GR, 2021).

I rådande lagstiftning finns gråzoner som kan hindra offentliga organisationer att sälja och skänka de möbler som inte längre behövs inom organisationen. För att illustrera problematiken med rådande lagstiftning har den offentliga utredningen, SOU 2017:22, om hur Sverige får en mer cirkulär ekonomi, fört diskussioner om kommuners skyldighet att se till att användbara produkter inte slängs enligt hushållningsprincipen. Utredningen anser inte att kommunallagen ska tolkas kategoriskt, och ger flera exempel på situationer där kommunen får skänka använda produkter till exempelvis en begagnataktör utan att strida mot kommunallagen (RISE, 2020: [Var-en-del-av-den-cirkulära-omställningen_utbildningsmaterial.pdf \(cirkularitet.se\)](#)).

De regelverk som aktualiseras och bör beaktas vid ett samarbete mellan kommuner för återbruk av möbler är kommunallagen, lagen om offentlig upphandling, konkurrenslagen, regler om statsstöd samt interna mut- och sponsringspolicys. I följande avsnitt redovisas slutsatserna från de juridiska bedömningar som genomförts hittills kopplat till samarbete mellan organisationer; en juridisk bedömning av samverkansscenarier inom ramen för förstudien och en tidigare bedömning som genomfördes av Göteborgs stad om samarbete med Göteborgs Universitet. GR:s juridiska bedömning går att läsa i sin helhet i rapportens bilaga.

GR:s juridiska bedömning av samverkansscenarier

Den sammanfattande bedömningen från GR:s jurist är att det inte ska behöva uppstå några lagliga problem att samverka på det sätt som beskrivs i de olika scenarierna ovan. Ytterst handlar det om välgrundat miljöarbete och att hushålla med medborgarnas skattepengar. Som alltid kan det finnas vissa risker när det gäller upphandlingslagstiftningen, eftersom det är fråga om att avvika från huvudregeln att alla avtal ska annonseras och konkurrensutsättas. Bedömningen är dock att det finns starka skäl för att pröva kommunal samverkan inom detta område och goda argument för att det inte strider mot någon lagstiftning.

Tidigare bedömning av Göteborgs stads samarbete med Göteborgs Universitet

Göteborgs stad (2022) genomförde en juridisk bedömning av att inkludera Göteborgs Universitet (GU) i Tage, Göteborgs stads sajt för återbruk av möbler och inventarier. Bedömningen innehöll tillgång till återbrukssajten, utbyte av begagnade möbler mellan båda parter samt lagerhållning för GU:s möbler. De juridiska riskerna bedömdes vara mycket små. Detta huvudsakligen då värdena ingående i samarbetet uppskattas vara låga och av marginell karaktär. En satsning på Tage ligger dessutom i linje med stadens miljö- och klimatmål.

Helhetsbedömningen utgick från tre frågeställningar för att identifiera de risker som bör beaktas:

- Kan samarbetet anses vara upphandlingspliktigt?
- Innefattar samarbetet konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet?
- Innefattar samarbetet otillåtet gynnande av enskild näringsidkare?

Bedömningen var att samtliga frågor kan besvaras nekande. PM:et lyfter också att en förnyad utredning och riskbedömning bör göras för det fall ytterligare samarbetspartners inkluderas i Tage eller om Tage växer avsevärt i framtiden.

Möjliga samverkansområden för cirkulära flöden av möbler

Slutsatserna från VGR:s nätverksforum som genomfördes 2021 visar på ett antal möjliga samverkansområden för att få till ett cirkulärt möbelflöde mellan kommuner och organisationer. GR och Cirkulär kommun har i dialog med representanter från GR-kommuner undersökt möjligheterna och utmaningarna med respektive område inom ramen för förstudien.

Flera GR-kommuner har fått till stånd ett systematiskt arbetssätt för att återbruka inom kommunen. Möbler har inventerats, samlats på gemensamt lager och synliggjorts i digitala möbelbibliotek för att underlätta att möbler cirkulerar. I dagsläget är det lättare att få verksamheter att lämna möbler för återbruk än att få till en efterfrågan på återbrukade möbler. Genom att öka utbudet och öppna upp möbelbiblioteken mellan kommuner är förhoppningen att fler möbler kan återbrukas. Att få till en normförändring där återbrukade möbler är ett attraktivt erbjudande är dock en svår nöt att knäcka.

Aspekter som talar för att cirkulera mellan kommuner

- Många vittnar om att det är enorma mängder möbler som står i förråd och lager. Lagerkostnader är dyrt och genom att öppna upp för fler kommuner kan möblerna cirkulera snabbare.
- Det finns en utmaning då behov och efterfrågan inte alltid matchar inom kommunen. Exempelvis en förskola läggs ner i en kommun utan behov av en ny, samtidigt byggs nya förskolor i andra delar inom regionen där möblerna skulle kunna nyttjas.
- Det finns för få möbler av samma typ och det är svårare att cirkulera enstaka möbler. Många kommuner har samma möbelleverantörer och liknande möbelutbud. Detta ökar möjligheten att få möbler av samma typ. Därtill behöver kompetensen höjas kring hur man kan gestalta inomhusmiljöer genom att använda olika sorters möbler på både ett effektivt och snyggt sätt.
- Flera kommuner vittnar om att det är svårt och krångligt att avyttra möbler till den privata marknaden och intresset är lågt.

Exempel från kommunerna

”Det är svårt och krångligt att göra en ”omvänd upphandling”. Jag har lagt tid på att göra FKU:er i befintliga avtal men inga anbud kommer från leverantörerna.”

”Vi använder auktionsverk men intresset av kontorsmöbler/skolmöbler är lågt.”

”Vissa företag tar hela partier av möbler och plockar ut guldkornen men möbler de inte ser något värde i skrotas.”

Regionala överenskommelser

För att implementera ett återbrukssystem, oavsett om det är inom den egna kommunen eller mellan kommuner, behövs ett beslut om policy, riktlinje eller liknande som styr vad som ska återbrukas, hur det ska gå till och vem som ansvarar för olika delar av processen. Vid ett mellankommunalt samarbete kan ett avtal tecknas som tydligt visar vad man är överens om. Utöver ett grundbeslut om att samverka i ett gemensamt system bör parterna vara överens om prioriteringsordning, bedömning av skick och värde, samt i förlängningen arbeta mot ett standardiserat sortiment för att möjliggöra framtida återbruk.

Prioritetsordning

Samverkande kommuner behöver komma överens om en prioriteringsordning för möbelhanteringen. Det handlar om både hur organisationerna skaffar möbler vid behov samt hur och när man avyttrar möbler internt, till andra kommuner, den privata marknaden eller om vissa möbler behöver skrotas eller demonteras.

Exempel

Möblerna finns tillgängliga på kommunens interna marknadsplats under x antal månader, har ingen efterfrågat dem under denna period så tillgängliggörs möblerna på andra kommuners marknadsplatser. I nästa steg får ideella- och privata aktörer tillgång till möbler och komponenter.

Bedömning av skick

När möbler ska cirkulera mellan organisationen är det viktigt att få en korrekt bild av möbelns skick. Flera av de digitala möbelplattformar som finns på marknaden idag har stöd för att hjälpa användarna att ta bra bilder och beskriva möbelns storlek och skick. I diskussioner med kommunerna har också vikten av att tydliggöra vad som inte bör cirkulera utifrån miljörisker framkommit eftersom vissa möbler innehåller skadliga ämnen.

Möjliga lösningar:

- Att ha en möbelsamordnare som har förmåga att bedöma möbelns skick och om den är lämplig att cirkulera.
- En guide som beskriver vilka material/produkter vi behöver vara uppmärksamma på när det gäller gifter.
- Utveckla de digitala möbelpattformarna med frågor som kan hjälpa till att göra en riskbedömning

Bedömning av värde

Hur begagnade möbler ska värderas och hur man ska göra med möbler som inte är avskrivna är viktiga frågor att diskutera vid en eventuell samverkan mellan kommuner. En indikation på värdet på olika möbler kan fås genom att söka på begagnat marknaden. AI skulle också kunna vara ett stöd för att ta reda på olika möblers värde. Idag är det inom vissa kommuner gratis att ta del av kommunens återbrukade möbler medan andra kommuner tar ut en kostnad som brukar ligga på halva priset av begagnat marknaden (se ekonomiska modeller på s. 10 för exempel från pågående återbruksarbete).

Standardiserat sortiment för att möjliggöra framtida återbruk

För att återbruket ska bli resurseffektivt i framtiden är det viktigt att det finns riktlinjer för nyinköp. Genom att ha ett mer standardiserat koncept effektiviseras återbruket och det blir enklare att cirkulera möblerna. Återbruket blir också effektivare då det är lättare att hitta fler möbler av samma sort samt att foton och text till återbrukssajten kan återanvändas. Detta behöver dels göras internt inom kommunen men för ännu större effekt kan koncepten synkas med fler kommuner. En utmaning är att hitta en bra lösning på de delar som kan variera i designen för att ge utrymme för kreativitet och stärka det specifika syftet, kulturen och gemenskapen på en arbetsplats.

Exempel

Härryda kommun tittar på Addas avtal för att skapa ett standardiserat sortiment där de har fokuserat på möbler med hög kvalitet som är anpassade för att cirkulera.

Förskoleförvaltningen i Göteborgs stad har ett gemensamt möbelkoncept för att möjliggöra delande mellan förskolor.

Gemensam IT-plattform för delande/integrera olika IT-system med varandra

För att underlätta återbruk av möbler inom och utanför organisationen behöver det finnas ett enkelt, tydligt och snyggt system. Idag finns flera plattformar på marknaden som gör det enkelt att synliggöra och cirkulera organisationens möbler. Till det finns flera tjänster kopplade som exempelvis stöd för inventering, möjlighet

att förmedla transportlösningar och reparationstjänster, betallösningar samt statistik för både CO₂ och ekonomi.

De kommuner inom GR som har den här typen av tjänst har idag upphandlat olika typer av IT-system/molntjänster med liknande funktioner. Detta behöver inte vara ett hinder för att återbruka över organisationsgränserna då flera av systemen uppger att deras API:er kan integreras med andra system. En utredning av informationssäkerheten behöver göras om information ska delas till olika system, exempelvis hantering av personuppgifter.

I den nulägesanalys som gjorts uppger flera kommuner, som idag inte har något återbrukssystem, att de planerar eller utreder möjligheten att införskaffa det till sin organisation. Här finns det möjlighet till samverkan och därmed en ökad förhandlingskraft. En gemensam upphandling leder också till ett mer synkroniserat kravställande mellan kommuner och det möjliggöra också för att enkelt kunna dela möbler mellan organisationerna i framtiden.

Kostnad

Olika system har olika kostnadslösningar. Oftast krävs 10-15 procent av en tjänst för att förvalta systemet + den årliga kostnaden av plattformen. Storleken på kommunen och antal användare av systemet kan påverka priset. De som införskaffat systemet uppger att kostnaden för systemet är liten i förhållande till det man sparar genom att återbruka möbler istället för att köpa nytt. Företag som erbjuder tjänsten uppskattar att en organisation kan spara upp till 30 procent av sin årliga möbelbudget genom att synliggöra möbler som är eller kommer bli tillgängliga.

Viktigt att tänka på inför upphandling av IT-system

- De digitala delningslösningarna som finns på marknaden idag är snarlika men funktioner och inriktningar varierar mellan aktörernas tjänster.
- Undersök om deras API:er går att integrera med andra liknande system. Ställ krav på möjlighet att dela med andra organisationer i framtiden.
- Ska möblerna skänkas eller säljas? Om möblerna ska säljas behövs ett anpassat system för det.
- Är det viktigt att möblerna kan spåras och att man vet var i organisationen de finns? I så fall kan ett system där man har någon typ av scanningsystem med QR-kod eller liknande vara viktigt.
- Vilka möjligheter finns det att överföra bilder och data till ett annat system när avtalsperioden är över. Viktigt för att underlätta ett eventuellt byte av system.
- Vill man göra stora förändringar av befintligt system kan en molntjänst innebära stora kostnader.

Gemensamma lagerhubbar

De digitala plattformarna kan innebära att ett samlat lager inte är nödvändigt då man enkelt kan se var möblerna befinner sig. Många kommuner upplever dock att det är en stor fördel att ha det samlat och att man får kontroll över flödet. Då möbler är skrymmande och det rör sig om stora mängder möbler finns det ofta ett behov av stora lagerlokaler. Kommuner som har ett samlat lager har en avsatt yta på mellan 200-800 m² (Göteborgs stad 2000m²) där det i vissa fall även ingår yta för enklare renovering och snickeri. Har man inget lager finns det risk att möbler förvaras i korridorer, skyddsrum och andra utrymmen som inte är lämpade för lagring.

Vissa kommuner uppger att de inte har några lediga lagerlokaler och ser det som ett hinder för att komma igång med ett effektivt återbruk. Samtidigt vittnar andra kommuner om att de har tomma lokaler som inte nyttjas. Att samverka i frågan och skapa gemensamma lagerhubbar kan vara en möjlighet att nyttja resurser, i form av lokaler och personal, mer effektivt. Idag finns det även privata aktörer som möjliggör mellanlagring för kommunens återbrukade möbler och som också kan hantera avyttring om det behovet uppstår.

Göteborgs Stads Leasing (GSL) har påbörjat ett liknande samarbete med GU, där GU får möjlighet att lagra vissa återbrukade möbler hos GSL med eventuell ersättning. I dagsläget uppges inte detta samarbete utgöra några juridiska hinder, då det rör sig om ett ringa värde.

Gemensamma logistiklösningar

För att konkurrera med det linjära systemet är det viktigt att det är enkelt och smidigt att få sina återbrukade möbler levererade. Vid en samverkan är det viktigt att tydliggöra vem som står för transportlösningen och vilka eventuella kostnader det innebär. Idag är det ofta kommunernas arbetsmarknadsenhet eller vaktmästeriet som löser leveranserna av möblerna, vanligt är att transporterna är kostnadsfria eller att man tar ut en schablonsumma.

Om flödet av återbrukade möbler, inom och mellan kommuner, kommer öka i framtiden är det viktigt att man hittar en effektiv och hållbar transportlösning. I detta fall kan en upphandlad transporttjänst bli mer aktuell. För vissa kommuner är det redan idag stort tryck på leveranser och lång väntetid på möblerna, vilket kan vara ett hinder för återbruket. En lösning kan vara att erbjuda en kombination av olika lösningar beroende på hur snabbt man vill ha leveransen och vilka möjligheter som finns internt.

Gemensamma rekonditioneringsmöjligheter

Vi har idag exempel från tre kommuner i GR där lättare renovering av möbler förläggs på intern verksamhet så som Arbetsmarknadsenheten. Företag involveras i mer omfattande eller avancerad rekonditionering. Det är svårt och dyrt att skicka

enstaka möbler eller små partier till extern aktör för renovering. Ett samarbete skulle kunna bidra till att få till större partier av möbler till reparation och därmed få ner priserna.

Dela samordnartjänst mellan kommuner

En intern samordnare är ofta en förutsättning för att få till arbetet. En möbelsamordnare kan fungera som grindvakt för att säkra efterlevnad av kommunens system för återbruk när behov av möbler uppstår inom organisationen. En samordnad kompetens skulle också kunna stötta i att designa och inreda med återbruk. Det finns ett stort intresse att dela på en samordnartjänst mellan kommuner, speciellt bland mindre kommuner.

Idag finns exempel på samordnartjänster i bland annat Härryda kommun, Mölndals stad och Trollhättans stad. Mölndal har anställt en person för testbädd av re-design och inredningsstöd. Det har genomförts inredningsprojekt hos olika förvaltningar i kommunen sedan dess. Tekniska förvaltningen står för kostnaderna kopplat till personal och möbler, tjänsten står förvaltningarna för. Trollhättan har lagt möbelsamordnartjänsten på upphandlingsenheten.

Slutsatser och rekommendationer

I del här förstudien har vi samlat goda exempel på återbruk av möbler från Göteborgsregionens kommuner och andra delar av Sverige. Vi har även dragit lärdom av Göteborgs stad och Göteborgs Universitets samarbete. Vi har däremot inte lyckats hitta några exempel på mellankommunala system för återbruk av möbler som är fullt igång. Ett utvecklat samarbete med ett antal kommuner inom GR skulle därför innebära implementering av nya innovativa samverkanslösningar.

En genomförd nulägesanalys visar att GR-kommunerna idag befinner sig i olika skeden och har implementerat olika lösningar/system. Kommunerna står också inför liknande utmaningar där det finns möjlighet, och ett stort intresse bland kommunerna, att samverka. Bland de kommuner som har etablerat system för återbruk inom organisationen är det tydligt att det är lättare att få verksamheter att lämna möbler för återbruk än att få till en efterfrågan på återbrukade möbler. Det kommer krävas en beteendeförändring för att få till ett cirkulärt flöde i större skala. För kommuner som idag inte har något digitalt återbrukssystem uppger flera att de planerar eller utreder möjligheten att införskaffa det till sin organisation. Här finns det möjlighet till samverkan och därmed en ökad förhandlingskraft.

Samverkan är en fråga som behöver bedömas och beslutas om hos respektive organisation. Det krävs ett grundbeslut mellan kommuner om samverkan för att ta

nästa steg och utveckla ett gemensamt system för återbruk av möbler. Riktlinjer och rutiner bör utformas för att ge förutsättningar för organisationerna att göra rätt saker på rätt sätt. En väg framåt kan vara att börja med en begränsad samverkanslösning, likt scenario 1 som presenteras i den här rapporten. Det skulle innebära att ett kluster av närliggande kommuner tillgängliggör möbler för varandra genom en gemensam digital plattform eller integrerade plattformar. Samverkan kan på sikt utökas till fler områden (exv. samordnare, lagerhubbar, gemensamma transportlösningar, möbelreovering) likt samverkansscenario 2 och med fler kommuner, för att få till en storskalig lösning.

Den sammanfattande juridiska bedömningen som genomfördes av GR:s jurist gör klart att det inte ska behöva uppstå några lagliga problem att samverka på det sätt som beskrivs i rapportens olika scenarier. Det finns starka skäl för att pröva kommunal samverkan inom detta område och goda argument för att det inte strider mot någon lagstiftning. Förhoppningen är att den juridiska bedömningen tillsammans med förstudiens slutsatser kan fungera som underlag till att ta nödvändiga steg framåt.

Möjlig fortsättning

Nedan presenteras möjliga steg för att realisera en mellankommunal samverkan kring återbruk av möbler. De bygger på slutsatser från förstudien samt inspel från en workshop tillsammans med avfallsplanegruppen under hösten 2023. De olika stegen nedan är inte kronologiskt rangordnade och vissa steg kan genomföras parallellt.

- 1. Ta ställning till intresse för att gå in i en samverkan**
Respektive kommun behöver undersöka de egna förutsättningarna och intresset för att gå in i ett samarbete med andra kommuner.
- 2. Hitta samverkansparter**
Utifrån punkt 1 kan kluster av närliggande kommuner som är intresserade och redo att testa ett gemensamt system identifieras. Med fördel kan nyckelpersoner inom organisationerna involveras och forum skapas för dialog kring vilka olika delar eller områden som kan vara aktuella för samverkan.
- 3. Ta beslut om samverkan**
För att gå vidare i skarp samverkan behöver beslut tas på ledningsnivå alternativt politisk nivå i kommunerna. Överenskommelser mellan kommuner behöver göras som styr vad som ska återbrukas, hur det ska gå till och vem som ansvarar för olika delar av processen. Samverkansavtal bör tecknas som tydliggör vad kommunerna är överens om.
- 4. Skapa förutsättningarna för ett gemensamt system**
Rigga för ett mellankommunalt system utifrån steg 2 och 3 genom att utforma en cirkulär process, fördela ansvar och avsätta resurser/personer att dedikerat arbeta med frågan. Kommunernas interna rutiner för inköp och upphandling, samt avyttring av möbler anpassas för att gå i linje med de mellankommunala överenskommelserna. Att få till en gemensam digital marknadsplats är en grundförutsättning för att tillgängliggöra möbler för varandra. Kommuner med befintliga digitala plattformar behöver undersöka

möjligheten att integrera plattformarna med varandra. Kommuner som saknar digitala plattformar kan samverka kring upphandling av digitala system.

5. Implementera en samverkanslösning

Ett antal närliggande kommuner inför ett gemensamt system för återbruk av möbler utifrån steg 2-4, förslagsvis i en begränsad samverkanslösning likt scenario 1 som har presenteras i den här rapporten, med möjlighet att utöka till en storskalig lösning på sikt.

GR:s roll i ett fortsatt arbete kan vara att fortsätta skapa forum för erfarenhetsutbyte och dialog mellan kommuner som stöd i implementering och effektivisering av cirkulära möbelflöden, så väl internt som mellan organisationer. Inledningsvis kan GR stötta i att identifiera de kommuner som har intresse av och är redo att testa en samverkanslösning (steg 2).

GR skulle även, om kommunerna så önskar och finansiella förutsättningar skapas, kunna ta en samordnande och drivande roll i ett genomförandeprojekt.

Referenser

- Hagberg, J, Hansson, L, Holmberg, U, Sörum, N (2023). *Konsumtionsrapporten 2023*. Göteborg: Handelshögskolan vid Göteborgs universitet.
<https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/77288/Konsumtionsrapporten%202023.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Bolin, L, Rex, E, Røyne, F, Norrblom, H-L (2017) *Hållbarhetsanalys av cirkulära möbelflöden. SP-rapport 2017:32*. RISE
- Västra Götalandsregionen (2021) *Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021 – 2030*.
- Göteborgsregionen (2021) *Göteborgsregionen minskar avfallet – Avfallsplan för tretton kommuner till 2030*.
- Västra Götalandsregionen (2022) *Kommunernas klimatlöften*. Hämtat från VGR:s webbplats: [Sammanställning UPPFÖLJNING kommunernas klimatlöften 2022.xlsx \(klimat2030.se\)](#)
- Västra Götalandsregionen (2023) *Klimat 2030 - Västra Götaland ställer om*. Hämtat från webbplatsen: [Tillsammans skapar vi en klimatsmart region. - Klimat 2030](#)
- Västra Götalandsregionen (2022) *Slutrapport projekt cirkulär möbelhantering i VGR: Bilaga 9 Nätverksforum för samverkan*
- RISE (2020) *Var en del av den cirkulära omställningen! Inblickar och diskussionsfrågor om hur du kan bidra till cirkulära flöden av möbler*. RISE rapport 2020:19.
- Göteborgs stad (2022) *PM – Samarbete kring Tage*. Göteborg: Stadsledningskontoret

Promemoria

Handläggare: Jan Persson, jurist

Datum: 2023-06-19

Promemoria om juridiska förutsättningar för kommunal samverkan med cirkulära möbelflöden

Frågan

Frågan har ställts vilka legala förutsättningar kommuner har att samarbeta för att så långt möjligt återbruka begagnade möbler, utifrån två beskrivna scenarier.

Min bedömning nedan följer de rättsområden som kan bli aktuella.

1. Kommunalrätten

Enligt 2 kap. 1 § kommunallagen får kommuner ha hand om angelägenheter av allmänt intresse med anknytning till kommunens område eller deras medlemmar. Detta är den s.k. lokaliseringsprincipen som förenklat säger att varje kommun ska sköta sig själv. Från denna princip finns ett antal undantag.

Ett sådant undantag är att kommuner enligt 9 kap. 37 § kan träffa avtal om samverkan. Eftersom de beskrivna scenarierna har ett klart allmänintresse för kommunernas ekonomi och miljöambitioner anser jag det möjligt träffa samverkansavtal enligt de båda scenarierna, utan någon konflikt med kommunallagens kompetensregler.

Att beakta finns också ett principiellt förbud att utan lagstöd skänka egendom till enskild person eller näringsidkare. I scenario 1 skänks trasiga kontorsstolar till ett företag. Detta skulle kunna ses som ett bidrag till enskild om det kan konstateras att det har ett ekonomiskt värde. Det borde dock gå att hävda att en trasig stol saknar sådant värde. Vid återköpet torde värdet, d.v.s. priset, endast bestå i privataktörens arbete för att göra stolen funktionsduglig igen.

2. Upphandlingsreglerna

Lagen om offentlig upphandling har ytterst till syfte att undanröja hinder för den fria rörligheten inom EU. Därav följer att upphandlingar över vissa tröskelvärden ska annonseras och följa ganska detaljrika regler för att garantera principer om likabehandling, ickediskriminering, öppenhet, ömsesidigt erkännande och proportionalitet. För upphandlingar under tröskelvärdena finns olika förfaringsätt beskrivna. Om värdet understiger 700 000 kr kan upphandling ske genom det enklaste förfarandet, s.k. direktupphandling. Vid direktupphandling saknas krav på annonsering och det går i princip bra att direkt vända sig till en leverantör.

Promemoria

Handläggare: Jan Persson, jurist

Datum: 2023-06-19

Värdet av ett samverkansavtal enligt upprättade scenarios är svårt att beräkna. Enligt 5 kap 3 § är värdet av en upphandling det totala belopp som ska betalas enligt kontraktet. Att byta varor med varandra kan göra att värdet ska beräknas utifrån värdet på den egendom som byts, s.k. Barteravtal. Det kan bli svårt bedöma men samtidigt också svårt för någon att bevisa vilket värde möblerna haft. Risken verkar inte så stor att man i något scenario skulle komma upp i belopp överstigande 700 000 kr.

Det finns därutöver i 3 kap. 17 § ett undantag från LOU när det gäller upphandling mellan upphandlande myndigheter. För att åberopa det undantaget krävs att upphandlingen (enligt EU-språk) syftar till att upprätta eller reglera formerna för ett samarbete mellan myndigheterna som ska säkerställa att de offentliga tjänster som myndigheterna ska utföra tillhandhålls och för att uppfylla myndigheternas gemensamma mål. Samarbetet ska också styras av ett allmänintresse.

Såvitt jag kan bedöma syftar båda scenarierna till att kommunerna på ett bättre sätt ska kunna utföra sina tjänster, primärt genom lägre kostnader. Det får också vara ett allmänintresse att återanvända möbler som inte behövs i en kommunal verksamhet i en annan.

Sammanfattningsvis anser jag att ett samverkansavtal mellan flera kommuner inte bör kunna ifrågasättas på den grunden att det skulle strida mot upphandlingslagstiftningen.

När det gäller avtalet med privataktör i scenario 1 rekommenderar jag att anbud inhämtas från flera leverantörer som får möjlighet teckna avtal. Detta kan göras med s.k. direktupphandling om värdet under avtalstiden understiger 700 000 kr, vilket jag bedömer sannolikt.

3. Konkurrensregler

Enligt 27-32 §§ konkurrenslagen kan en kommun vid vite förbjudas bedriva viss verksamhet om denna snedvrider eller hämmar konkurrensen på marknaden. Förbud får dock inte meddelas om verksamheten är kompetensnlig, alltså något som kommunen får göra.

En kommun kan också förbjudas tillämpa ett visst förfarande som snedvrider eller hämmar konkurrensen, om förfarandet inte är försvarbart från allmän synpunkt.

Det finns inte så många mål gällande konkurrenslagens reglering, sannolikt på grund av att det ofta är svårt att avgränsa den relevanta marknaden.

Promemoria

Handläggare: Jan Persson, jurist

Datum: 2023-06-19

Scenarierna bygger på att deltagande kommuner, i stället för att själva ta hand om överblivna möbler, utvidgar möjligheten för flera kommuner att nyttja dessa. Eftersom kommunerna köpt in möblerna så är verksamheten kompetenslig. Även om det finns privata aktörer som skulle kunna vara behjälpliga med sådan second hand-förmedling, så har jag svårt att se att den kommunala verksamheten skulle snedvrída eller hämma konkurrensen på ett sådant sätt att lagen skulle kunna tillämpas. Förfarandet måste definitivt anses försvarbart från allmän synpunkt, eftersom skattepengar sparas och avfallshierarkin efterlevs.

4. Statsstöd

Regler om statsstöd finns i 107-109 artiklarna i EUF-fördraget. Statsstöd är när det offentliga stödjer en ekonomisk verksamhet med offentliga medel och det resulterar i att mottagaren får en fördel gentemot andra aktörer på marknaden. Detta genom att stödet gynnar en viss verksamhet eller produktion. Det gäller till exempel om endast ett visst företag, vissa branscher eller sektorer får stöd. Åtgärden måste också ha en potentiell påverkan på konkurrensen och på handeln mellan EU:s medlemsstater. Med det offentliga avses staten, kommuner eller regioner. Det finns en gräns om 200 000 EURO som måste överskridas i stöd för att det ska anses kunna påverka den gemensamma marknaden.

Som jag ser det innehåller inte något scenario att det utges stöd till näringsidkare eller verksamhet som innebär att det kan bli fråga om otillåtet statsstöd. Skänkta möbler i scenario 1 lär ha inget eller obetydligt värde och kan knappast komma upp i nivån om 200 000 EURO.

5. Mut- och sponsringspolicys

Jag kan inte se att mut- och sponsringspolicys har någon påverkan på de olika scenarierna. Varje kommun har naturligtvis att beakta lagstiftning och egna förhållningssätt inom dessa områden, men de påverkar inte ett upplägg. Däremot torde av tradition all hantering av överblivet material vara känsligt för otillbörligheter, så det bör man vara vaksam på i hanteringen.

Sammanfattande bedömning

Jag tror inte det ska behöva uppstå några lagliga problem att samverka på det sätt som beskrivs i de olika scenarierna. Ytterst handlar det om välgrundat miljöarbete och att hushålla med medborgarnas skattepengar. Som alltid kan det finnas vissa risker när det gäller upphandlingslagstiftningen, eftersom det är fråga om att avvika från huvudregeln att alla avtal ska annonseras och

Promemoria

Handläggare: Jan Persson, jurist

Datum: 2023-06-19

konkurrensutsättas. Jag tycker dock det finns starka skäl för att pröva kommunal samverkan inom detta område och goda argument för att det inte strider mot någon lagstiftning.

Jan Persson

Jurist